

ŽEROTÍN

46
červen 2018
ročník XVI
čtvrtletní zpravodaj
Obecního
úřadu Žerotín

OBSAH:

Informace OÚ - Společenská kronika - Oslava vítězství - Výstava optických klamů - Sluchátková souprava - Pozvedněte svůj zrak - Rozhovor - Staré žerotínské zvyky - Glosář

Děti MŠ a jejich program k výročí osvobození. Foto: J. Němec

Periodický tisk územního samosprávného celku • Vydává: Obec Žerotín • Žerotín 13, Litovel 784 01, IČO 00299758 • Registrováno u MK pod značkou: EČ MK ČR E 17321 • redaktor: Jiří Němec • Redakce mobil: 724 738 032 • email redakce: red.zpravodaj@seznam.cz • Názor autora článku nemusí být nutně názorem vydavatele, do textu autora nezasahujeme.

Uzávěrka příštího čísla: 31. srpna 2018

Informace OÚ

Jelikož ještě nejsou někteří občané připojeni na kanalizaci a stále nepředložili na obecní úřad **doklad o likvidaci odpadních vod**, vyzýváme je, aby tak neprodleně učinili. Pokud doklady nebudou předloženy do konce června 2018 a množství vyvezených odpadních vod a jejich zneškodnění na čističce odpadních vod, nebude odpovídat průměrnému množství vody na osobu v domě žijící, budeme nuceni podat podnět na odbor životního prostředí k vodoprávnímu dohledu.

Od uvedení kanalizace do provozu nesmí být prováděn odtok odpadních vod do dešťové kanalizace nebo přímo do Tepličky přepadem z jímky. Tyto přepady musí být zaslepeny.

Dle ustanovení § 118 zákona č. 254/2001 Sb. za porušení povinností v nakládání s odpadními vodami může být uložena pokuta do výše 50.000,- Kč.

Chtěla bych poděkovat občanům za vzorový přístup při ukládání **velkoobjemového a nebezpeč-**

ného odpadu. Myslím, že zvolené místo bylo dobře obslužné a pro naše pracovníky i vhodné pro úklid po sběru.

Celkově letošní nás velkoobjemový a nebezpečný odpad stál 9.1223,- Kč, kdy byla uložena absorpční činidla, barvy, tiskařské barvy, nemrznoucí kapaliny, obaly obsahující nebezpečné látky, pesticidy, rozpouštědla, pneumatiky a 4,9 t velkoobjemového odpadu.

Chci poděkovat a za třídění odpadu v obci, kdy již bylo vytríděno za I. čtvrtletí letošního roku 0,5 t kovu, 2,8 t papíru, 0,99 t plastu, 1,7 skla a 0,66 t nápojového kartonu.

Upozorňujeme občany, že jsou stále k vyzvednutí **kompostéry**, vyzvednutí je možné po telefonické dohodě na tel. 723 088 801.

HODY

Srdečně zveme občany na hodovou oslavu, která se uskuteční dne 28.

července 2018 na místním hřišti. Na hřišti budou kolotoče, skluzavka, bude probíhat turnaj v malé kopané o „Žerotínský klobásek“, vstup na koupaliště zdarma.

Pro malé i velké bude odpoledne připraven aquazorbing.

Vyzýváme touto cestou všechny žerotínské hospodyňky, aby se zapojily do dalšího kola soutěže „**O nejlepší hodový koláček**“.

Přineste v sobotu od 13.00 do 13.30 hod na koupaliště cca 10 ks koláčků do soutěže. Vyhodnocení soutěže bude provedeno v 15.00 hod.

Všechny občany vyzýváme, aby svým hlasem přišli hodnotit kvalitu hodových koláčků a tak se zapojili do soutěže.

V sobotu večer od 20 hod hodová diskotéka.

V neděli 29. 07. 2018 slavnostní **hodová mše** v kapli Sv. Marty v 9.00 hod. s pohoštěním po skončení mše.

Starostka obce J. Capková

Úhrada poplatků za komunální odpad do 30. 6. 2018

Připomínáme občanům, že **poplatky za komunální odpad jsou splatné do 30. 6. 2018**. Včas nezaplacené poplatky může obecní úřad podle obecně závazné vyhlášky zvýšit až na trojnásobek. Stejně jako v loňském roce, i letos nabízíme občanům možnost hradit poplatky za komunální odpad a psy na účet obecního úřadu č. **1801707369/0800**. Aby mohly být platby správně přiřazeny, neza-

pomeňte uvést jako **variabilní symbol číslo popisné**, za které jsou poplatky hrazeny, a **do zprávy pro příjemce** napište vaše **příjmení**. Poplatky na rok 2018 zůstávají ve stejné výši jako v předchozím roce, tj. za komunální odpad 300 Kč/osoba a za psa 100 Kč/pes.

Společenská kronika

Opustili nás:

Milada Krejčí

Upřímnou soustrast pozůstalým

Jubilanti:

Eva Rubringerová – 95 let

Drahomíra Drešlová – 90 let

Jarmila Fňukalová – 85 let

Do dalších let přejeme hodně zdraví a spokojenosti

Oslava vítězství

Píše se 8. květen 2018. Jeden z nejvýznamnějších dnů naší novodobé historie. Před sedmdesáti třemi lety, alespoň v Evropě, skončila světová válka. Ta druhá v daném století.

Zahynulo v ní přes šedesát milionů lidí. Obrovské číslo. Válka to byla krutá, nelítostná a po jejím skončení se mohlo zdát, že se lidstvo konečně po nesčetných jiných válkách minulosti z téhle hrůzy poučí. Nepoučilo. Za těch sedmdesát tři let se odehrálo a stále odehrává spousta dalších válečných konfliktů. Korea, Vietnam, Afghánistán, Jugoslávie, Sýrie, a jiná větší či menší válečná střetnutí,

v nichž neustále umírají nevinní lidé.

Byli bychom naivní v domněnku, že nás už se tohle běsnění po celém světě netýká, že již netřeba válku připomínat. I naše obec Žerotín měla své padlé z druhé světové války. Jejich jména si můžete přečíst na památníku. Tedy pokud si některá z pár písmen domyslíte. Mramorová deska s jejich jmény by si určitě zasloužila renovaci.

Přesně úderem šesté podvečerní se za zvuku Pňovické dechovky a jejich řízných pochodových skladby vydal, co do počtu účastníků

neveliký průvod, od kaple k památníku žerotínských obětí první a druhé světové války. Zazněla hymna, starostka obce, paní J. Capková s panem R. Hrubým položili k pomníku věnec a starostka poté v krátkém projevu zmínila význam tohoto výročí. Hned poté se ke slovu dostaly naše děti z mateřské i základní školy. Jejich sympatické vystoupení cca půlhodinovou vzpomínkovou akcí ukončilo.

Připomínání událostí minulého věku je pro naši budoucnost více než důležité. Jeden citát říká, že kdo se nepoučí ze své minulosti, je odsouzen k tomu, prožít ji znovu.

Vážme si proto míru, který u nás již sedmdesát tři let máme. To nejmenší, co pro to můžeme udělat, je

předávat informace nastupujícím generacím, připomínat zásadní události a alespoň jednou za rok

se jít poklonit těm, kteří s tenkrát míru nedočkali.

Jiří Němec

Výstava optických klamů

V měsíci březnu se uskutečnila v prostorách KSZ zájmová výstava na téma „hlavolamy a jiné klamy“.

Velkou měrou nám s touto expozicí pomohlo Muzeum Litovel a její ředitelka p. Frištenská. Zapůjčila nám celou řadu exponátů a taktéž nám pomohla s rozmístěním a instalací jednotlivých částí, které na sebe navazovaly.

Všichni návštěvníci se mohli zakoukat do neuvěřitelných triků,

optických iluzí barev, pohybu, perspektivy, tvaru a vizuálních legrácek, z nichž bylo názorně patrné, jak snadno lze oklamat lidské oko a jak reaguje na takové podmínky náš mozek. Ve všech vzbuzovali jakýsi neodolatelný úžas, někdy i něco co se nedá pochopit. Některé byly směšné, jiné zase vyvolávaly naprosto odlišné emoce.

Bezesporu velkou zajímavostí celé výstavy byl počítačový robot, který s přehledem a neomylně skládal

Rubikovu kostku. Zbyněk Seják ml., který tohoto fešáka sestavil, si zaslouží náš obdiv.

Se zaujetím si hrály děti, ale i dospělí s celou řadou společenských her, hlavolamů všech typů, deskových, logických a dalších, které zapůjčili na tuto akci naši občané. Výstavu doplnili svými výrobky, tak jak se stalo už tradicí, klienti Vincentina Šternberk a výrobky drobné bižuterie p. Bajerová E.

Z našich občanů dále obohatilo

tuto výstavu p. Vrbková – malba tužkou a svými obrazy p. Hubáček.

Ve vestibulu probíhala ochutnávka pečených dobrot s možností posedět při kávě nebo čaji. Svoje

cukrářské dovednosti ukázaly p. Bajerová E., p. Krylová L., p. Vrbková D., p. Motáňová A., p. Jančíková, Kučeráková J., Čouková D., p. Hubáčková, p. Sejáková, p. Vaňáková K., p. Buchtová a p.

Vránová

Obecní úřad děkuje všem, kteří se podíleli na zorganizování, přípravě a realizaci této výstavy.

Jiří Vrána

Z exponátů želechovického muzea - sluchátková bezdrátová souprava pro učebny SBS-125 ze ZŠ Žerotín

Ve sbírkovém fondu Vesnického muzea Želechovice, které se největším dílem zabývá historií obce Želechovice, se nachází retro školní pomůcka ze Žerotína darovaná muzeu v r. 2012 k výstavním účelům. Muzeum dar přijalo od Základní a mateřské školy Žerotín

v souvislosti s vyklízením půdních prostor školní budovy. Několik let ležela v depozitáři muzea bez povšimnutí, až v r. 2017, když muzeum v prostorách Obecního úřadu Želechovice vystavovalo rozsáhlý soubor školních pomůcek k příležitosti třístého výročí od naroze-

ní reformátorky českého školství Marie Terezie, byla představena veřejnosti, a to zejména proto, protože se k ní podařilo dohledat tolik potřebných informací.

Jedná se o sluchátkovou bezdrátovou soupravu pro učebny SBS-125 vyrobenou v 70. letech 20.

Bezdrátová sluchátková souprava

stol. státním výrobním družstvem Mechanika Teplice na adrese Leninova 50, Teplice. V období svého používání přinášela nové řešení přenosu nízkofrekvenčního signálu mezi zdrojem (např. magnetofonem, gramofonem, radiopřijímačem) a jednotlivými 12 ks bezdrátových sluchátek typu SB-5. Nahradila tak dosud používané rozvody pomocí pevných či přenosných kabelů včetně celé řady konektorových vidlic a zásuvek vazbou mezi indukční smyčkou a jednotlivými sluchátky. Použitím takové soupravy se celý systém přenosu signálu zjednodušil a skutečnost, že jednotliví žáci v roli posluchačů nebyli vázáni elektrickým příívodem a mohli se volně pohybovat po učebně společně s možností individuální regulace hlasitosti, představovala značné zlepšení učebního procesu. Mechanika Teplice vyrobila školní pomůcku chráněnou čsl. vzorem č. 5231, která byla v letech jejího používání nejdokonalejším a pro školní účely nejvhodnějším řešením přenosu signálu. Kolem učebny byly umístěny pod podlahovými lištami či na stěně asi tři závity silnějšího vodiče (vhodně propojená trojlinka), připojené k magnetofonu nebo zesilovači místo reproduktoru. Nízkofrekvenční elektromagnetické pole, které vzniklo uvnitř prostoru ohraničeného smyčkou, postačovalo k přenosu zvuku do speciálních sluchátek, vybavených vestavěným miniaturním tranzistorovým zesilovačem napájeným z akumulátorku. Sluchátková soupra-

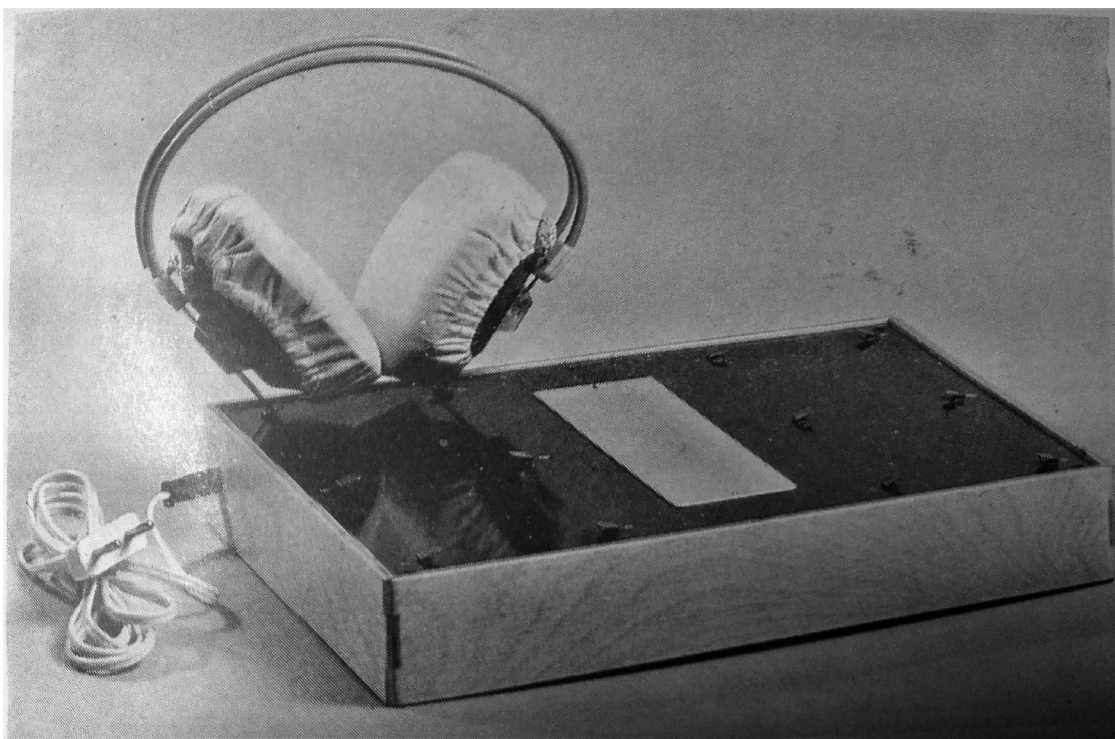
va tak tvořila základ jazykových laboratoří používaných zejména na vyšších stupních škol. Dobíjení sluchátek se provádělo na dobíjece pouhým zaklesnutím sluchátek do háčku dobíječky, přičemž na polaritě připojení nezáleželo. Doba nabíjení zcela vybitých sluchátek činila 16 hodin. Nabítený zdroj byl způsobilý pracovat 50 provozních hodin. Velmi jednoduchá obsluha, která se omezovala jen na zapnutí sluchátek a nastavení požadované hlasitosti točítkem potenciometru podporovala využití soupravy i u mladších školních dětí.

Předmětná souprava dokládá použití na tehdejší dobu nejmodernější didaktické techniky přenášející zvuk ve školní praxi i na malé vesnické škole v Žerotíně a dokládá poznatky o kvalitě a efektivitě výchovně-vzdělávacího procesu v našem regionu v době rozvoje vzdělávání tehdejší socialistické společnosti. Muzeum má k dispozici několik kusů bezdrátových sluchátek v originálním balení, propojovací šňůru pro spojení zdroje nízkofrekvenčního sig-

nálu s indukční cívkou, originální výměnné textilní povlaky na molitanové náušníky, napájecí zdroj, záruční list a původní návod popisující části soupravy a způsob použití.

Muzeum dále disponuje fragmenty kachlových kamen používaných v budově žerotínské školy, souborem didaktických obrazů stromů a keřů, sérií školních výukových kartiček pro prvopočáteční vyučování, drátěnými modely těles či konvolutem vyřazených publikací ze školní knihovny žerotínské školy, mezi které patří i literární dílo strukovského rodáka Fr. Hrubého: „Severní Morava v dějinách“. Sbírka školních pomůcek Vesnického muzea Želechovice bude letos v září vystavena 2 dny v rámci oslav pňovických hodů. Část sbírky potom tvoří stálou expozici jmenovaného muzea, které bude otevřeno 5. července - v den želechovických hodů.

Antonín Hampl,
správce Vesnického muzea Želechovice

Bezdrátová sluchátka SB-5 a dobíječka pro 6 párů sluchátek SD-6

Pozvedněte svůj zrak - vesmírná epizoda je připravená

Již od pradávných věků, kdy si člověk ještě neuměl vyložit nebeské děje a zákony, obracel s údivem svůj zrak k obloze. Čas od času na ní spatřoval pozoruhodné a mimořádné úkazy, které v něm vyvolávaly nejen strach a tíseň, ale zároveň nesmrtelnou touhu k jejich poznávání. Zabýval se jimi v celé předlouhé epoše svojí existence, což mu zůstalo až do dnešních dní. Byl přitom povzbuzován jedním z nejsilnějších motivů – hledáním pravdy. Jak se postupně jeho rozum zmocňoval skutečnosti, ukazům porozuměl a začal si uvědomovat jejich význam v hlavním proudu vesmírných událostí.

Jedna z takových učebnicových epizod se odehraje nad našimi hlavami o prázdninové noci z 27. na 28. července, kdy si pro nás náš Měsíc společně se Zemí a Sluncem připravil další hru z plejády stínových představení. Tentokrát jde o nejdelší úplné zatmění Měsíce v tomto století, proto je nepochybně tím nej očekávanějším. Jeho hlavní výsadou bude průchod jediného souputníka naší planety geometrickým středem zemského

stínu, s čímž právě souvisí nejdelší možná délka fáze úplného zatmění – 1 hodina a 43 minut. Půjde o první úplné zatmění Měsíce viditelné z Česka po třech letech. Vesmírná epizoda je letos připravená pro letní oblohu v období žní, kdy jsou noci teplé, a tudíž k pozorování nanejvýš příhodné. Vyjde-li počasí, čeká nás úžasná víkendová noc.

Vydejte se za město nebo za svoji obec do otevřené krajiny nezasazené světelným znečištěním pouličních lamp a sledujte jihovýchodní obzor. Měsíc vychází 3 minuty před západem Slunce v podobě mírně ztmavlého úplňku, který již bude částečně levým dolním okrajem ponořen do stínu naší planety. Počátek úplného zatmění nastane o půl deváté a očekávaná maximální fáze, kdy geometrické středy Slunce, Země a Měsíce budou ležet na jedné přímce, zaujme mysl pozorovatelů ve 22 hodin a 21 min. Devatenáct minut po půlnoci potom vesmírná scéna skončí. Polostínová fáze úkazu, která bude následovat, je již očima nepozorovatelná. Jakmi-

le bude Měsíc ponořen do úplného stínu Země, objeví se naše stříbrná Mléčná dráha táhnoucí se noční oblohou v celé své udivující kráse - rázem ji rozjasní myriády jejich trpytivých hvězd.

Shodou okolností, a to ve prospěch pozorovatelů, připadá na datum úkazu velká opozice Marsu se Sluncem, při které rudá planeta dosáhne maximální hvězdné velikosti. O čtyři dny později bude Mars dokonce nejbližší k Zemi od roku 2003. Výrazně jasná planeta doplní měsíční zatmění svojí nápadnou naoranžovělou barvou, a to jižně od Měsíce. Planetu Saturn naleznete nad jižním obzorem v souhvězdí Střelce, Jupiter v souhvězdí Vah a na jihozápadním obzoru nepřehlédnete velmi jasnou Venuši. Červený veleobr Antares v souhvězdí Štíra, který je královskou hvězdou Persie, zaujme pozici mezi Saturnem a Jupiterem. Pozvedněte svůj zrak a nechte volně plynout svoji mysl – okna vesmíru jsou dokořán.

A. Hampl,
správce Amatérské pozorovatelny Želčovice

Povídání s ředitelkou školy, paní Slimaříkovou

Paní ředitelko, máte za sebou takřka celý první školní rok ve své funkci. Jak moc se Vaše původní představy, se kterými jste do funkce ředitelky nastupovala, liší od reality?

Myslím si, že každý má jít do nového zaměstnání či funkce s ideály, aby měl kam směřovat. Ideály jsou pak takovým motorem kupředu. Mám také své ideály, ke kterým se snažím směřovat, ale nejde to snadno. První rok byl (a stále je) opravdu náročný. V organizaci školy je mnoho věcí, na které se

nedá dopředu připravit. Postupně poznávám, co vlastně práce ředitelky malotřídní školy obsahuje a co se ode mě očekává. Je to široký záběr a vzhledem k mnohým změnám a novým povinnostem, které stále přicházejí z nadřízených úřadů, se stále učím něco nového.

Jaká je spolupráce s vedením naší obce?

Vedení obce na škole opravdu záleží a máme mnohé společné cíle. Pokud je třeba něco řešit, je vždy ochota ke komunikaci.

Jak funguje spolupráce s MŠ?

Spolupracujeme na přípravě školního vzdělávacího programu, konzultujeme program školky, domlouváme se na společných akcích a spolupracujeme na prezentaci školy. Paní učitelky v MŠ velmi hezky děti vedou a připravují předškoláčky na nástup do první třídy. Děti s rodiči měly na Den otevřených dveří možnost navštívit výuku ve škole.

Co Vás nejvíce trápí, co vidíte jako problém školy?

Paní ředitelko, máte za sebou takřka celý první školní rok ve své funkci. Jak moc se Vaše původní představy, se kterými jste do funkce ředitelky nastupovala, liší od reality?

Myslím si, že každý má jít do nového zaměstnání či funkce s ideály, aby měl kam směřovat. Ideály jsou pak takovým motorem kupředu. Mám také své ideály, ke kterým se snažím směřovat, ale nejde to snadno. První rok byl (a stále je) opravdu náročný. V organizaci školy je mnoho věcí, na které se nedá dopředu připravit. Postupně poznávám, co vlastně práce ředitele malotřídní školy obsahuje a co se ode mě očekává. Je to široký záběr a vzhledem k mnohým změnám a novým povinnostem, které stále přicházejí z nadřízených úřadů, se stále učím něco nového.

Jaká je spolupráce s vedením naší obce?

Vedení obce na škole opravdu záleží a máme mnohé společné cíle. Pokud je třeba něco řešit, je vždy ochota ke komunikaci.

Jak funguje spolupráce s MŠ?

Spolupracujeme na přípravě školního vzdělávacího programu, konzultujeme program školky, domlouváme se na společných akcích a spolupracujeme na prezentaci školy. Paní učitelky v MŠ velmi hezky děti vedou a připravují předškoláčky na nástup do první třídy. Děti s rodiči měly na Den otevřených dveří možnost navštívit výuku ve škole.

Co Vás nejvíce trápí, co vidíte jako problém školy?

Nesnažím se vidět problémy, jsou to pro mě spíš výzvy něco zlepšit nebo přehodnotit svůj přístup. Největší úskalí vidím spíš v tom, že není jedna věc, která se může nebo musí napravit, ale většinou je to celý řetězec drobností (nebo i větších věcí), které spolu souvisejí. A pak odstranění nějakého nedostatku není hned, jak to máme většinou my ženy rády ☺. Nyní ve spolupráci se zřizovatelem hledáme cesty, jak školu postupně opravit, zajistit bezbariérovost, upravit prostory školky a školy tak, aby byly efektivně využívány. Jak se to bude dařit, ukáže budoucnost.

Jaká je spolupráce s rodiči dětí?

Jsou vstřícní vůči potřebám školy, vycházejí vašim přáním a požadavkům vstříc?

Za aktivní rodiče jsem velice vděčná. Už se to jinde moc nevidí. Bez spolupráce by se nedala dělat žádná mimoškolní akce. Velice si cením pomoci při přípravě Jarmarku, školního plesu, karnevalu a dalších programů. Podle vysoké účasti na akcích pořádaných základní i mateřskou školou soudím, že máme od rodičů dětí a žáků podporu. My se zase snažíme vyjít vstříc rodičům, pokud je to v našich možnostech.

Jaké cíle si kladete pro další období?

Rok je velice krátká doba, z mého pohledu to bylo takové rozkouká-

vání. Nebylo by dobré cíle měnit, spíš hledat nové cesty. Nadále bych chtěla rozvíjet spolupráci základní a mateřské školy, ale také partnerství s některými školami v regionu (sportovní či umělecké soutěže, výstavy a prezentace dovedností našich žáků). Pro kvalitní vzdělávání je také důležitá stabilita a vztahy pedagogického sboru. Spolupráci s obcí a veřejností považuji za samozřejmou.

Obecně nyní do školního věku přicházejí silnější ročníky. Kolik nových prvňáčků čekáte po prázdninách? Kolik žáků bude ve školních lavicích naší školy celkově?

Do prvního ročníku bylo zapsáno 5 dětí a celkově by mělo v září nastoupit do školy 30 žáků.

Jak se těšíte na prázdniny?

Na prázdniny se těšíme určitě všichni. Škola ale nezůstává dva měsíce zamčená, je tady spousta práce. Jen je bez dětí trochu smutnější ☹.

Je něco, co byste ráda prostřednictvím zpravodaje sdělila občanům, rodičům, dětem?

Vydatný odpočinek o prázdninách a s chutí do nového školního roku!

Paní ředitelko, děkuji vám za rozhovor a přeji Vám i Vaším kolegům pěkné prázdniny a hodně energie do příštího školního roku.

Jiří Němec

STARÉ ŽEROTÍNSKÉ ZVYKY A OBYČEJE II.

/zvyky a obyčeje při sklizni plodin/

Ing. František Hejnar

Olomouc 2010

Začátek mašin

„Mašinama“ se rozumělo mláčení „mašino“, poháněnou „domfem“. Od okupace se u spolkové mlátičky začal používat elektromotor. Mlátit se obyčejně začínalo v druhé polovině srpna – po „Vabřenečko“ a mlátivalo se obyčejně do konce září.

Kolem šesté hodiny ráno chodívali mašináři mazat mlátičku – pokud ji nenamazali již večer. Na dvoře jsou vítáni čerstvě upečenými vdolky.

Před sedmou hodinou se začínají trousit mlatci. Na dvoře je vítá panímáma. Všude je plno hlaholu, smíchu, dobré nálady a spokojenosti, které je u těžké práce zapotřebí. Přesně v sedm hodin je slyšet hvízd mašináře na píšťalku. To znamenalo, že se obsluha mlátičky má odebrat na určená místa. Vše „diriguje“ hospodář. Za chvíli se osazenstvo rozlézá po žebřících na „mašino“, na „huro“ či do stodoly. Mladá dvojice chlapů se staví k „měchom“. Mašinář znovu hvízdá. Každý už ví, že se spouští „motór“. Mlátička se pomalu rozbíhá Ozývá se prskání motorového hnacího řemene, slepeného kalafunou. Mašinář v montérkách sleduje, zda je vše v pořádku ... Loktem se opírá o „motór“, druhou rukou potukává na „kolečko reostato“. Otáčky se zvětšují Konečně je mlátička v plných obrátkách Druhý mašinář otvírá buben Za chvíli „mašina hltá“ první snopy. V triéru se objevuje první zrní, z lisu „velizá“ první sláma. Z humna se začíná valit prach....

Mašine v chalopě

Práce při „mašinách“ mívaly přísný řád. Vše organizovali mašináři, kteří byli přesní, aby na ně nebyly stížnosti na schůzích mláticího družstva. Vždyť za to byli od družstva placeni.

Proto se vždy začínalo přesně v sedm hodin ráno. O půl desáté se píšťalka ozývá znova. Druhý mašinář otvírá buben ... Snídá se ... Každý si něco přinesl k jídlu. Pouze mašináři snídají „extra“ – snídani mají připravenou na talíři, přikrytém bílou plachetkou.

„Napřed“ se ale mosi spláchnout prach – pivem, nebo „sodufkó od Fryčáka“. Panímáma se přišla pochlubit vdolkama. Každý si vybírá čtvrtku vdolka podle chuti a chválí panímámu. „O chlapu a starých bab“ přichází vhod „štamprla“ – vic ale né, abe někdo nespádl do bobna“. Potom se ještě „prošmédí“, kde je nějaké ovoce. Vzadu za humnem dozrávají hrušky „mócnice“, na dvoře jsou pěkně velké ryngle nebo „dorance“, u zídky dozrávají „kadtátke Vagnahajmke“. Mašinář ale je „akorát“. Hvízd a všichni musí na svá místa ... Bude se mlátit pěkně suché žito – pšenice. „Mašina jenom hočí, nekde se až dávi“. Ženské, odvážející slámu přes dvůr na „hure“, nestačí „litať s tragačema“. A stejně tak i chlapi s „měchama“ obilí... Konečně mohou také chvíli nosit pytle na vůz pod ořechem. Ty poveze pantáta do Zádruhy na dodávku.

A z humna se valí prach ... „Pře comláni se přeci člověk toho pracho

tak nenadýchá“ – míní panímáma, a obchází mlatce s „cokrovim na comláni“. Starý babe mají ráde větrovy, mentólový nebo hašlerke, te mladý zasil sladky medovy včelečky nebo čokoládový ledovke.“

Je poledne. Mašinář hvízdá a zastavuje „motór“. Všichni spěchají k obědu a poklidit dobytek. Proto se obyčejně jezdí na kolech. Za hodinu musí všichni být opět na svých místech!

Mašináři prohlíží mlátičku, kontrolují, zda se nějaké ložisko příliš nezahřívá, dotahují klobouky „štauferovek“ a zkouší, jak jsou vypnuté řemeny. Potom shazují motorový řemen z velké „šajbe“ – řemenice, na „maló šajbo“ ... Však už je panímáma volá k obědu ... Než přijdou do stavení, oplachují si ruce v „lavoro nebo škopko“ a čepicí oklepávají prach a smětí z montérek, „abe panimámě nenadělale v kocheni svinstva“. Na stole už kouří z talířů ... „Polifka obečéně bévá s játrovéma šeskama“, potom řízek s „jabkovým salátem nebo králék“ ... A po obědě pivečko.

Po jídle se ještě najde chvíle na vykládání. Obyčejně se přetřásá mláčení. Pantáta je chválen za pěkně suché obilí bez „pcháči“, panímáma za dobrý oběd a vdolky. Potom ještě mašináři nikdy nezapomenou na „Pámbu zaplatť za oběd“ a odchází k mlátičce.

Odpolední mláčení se obyčejně protáhne do sedmi hodin večer – „dokavád je vidět“. V září, když se brzy stmívá, se již často nemláti ani do šesti hodin.

Stěhování mašiny

V chalupě mláčení kolem páté hodiny končí, a tak ještě zbývá čas na stěhování a stavění mlátičky. Dnes to půjde rychle – mlátička se stěhuje k sousedovi s koňmi. Kravky se zpravidla při stěhování mlátičky s kovovými koly, rachtícími na dlážděné silnici, plašily.

Většina „harabózi“ na mláčení se dnes může dávat k sousedovi přes nízkou kamennou zídku a nemusí se nakládat na vůz. Odvází se pouze mlátička s elektromotorem a lisem.

Ve stavění už zbývá jenom uklízení. Hromádky plev a „ohrabku“ na mlatu se shrnují obrácenými hrá-

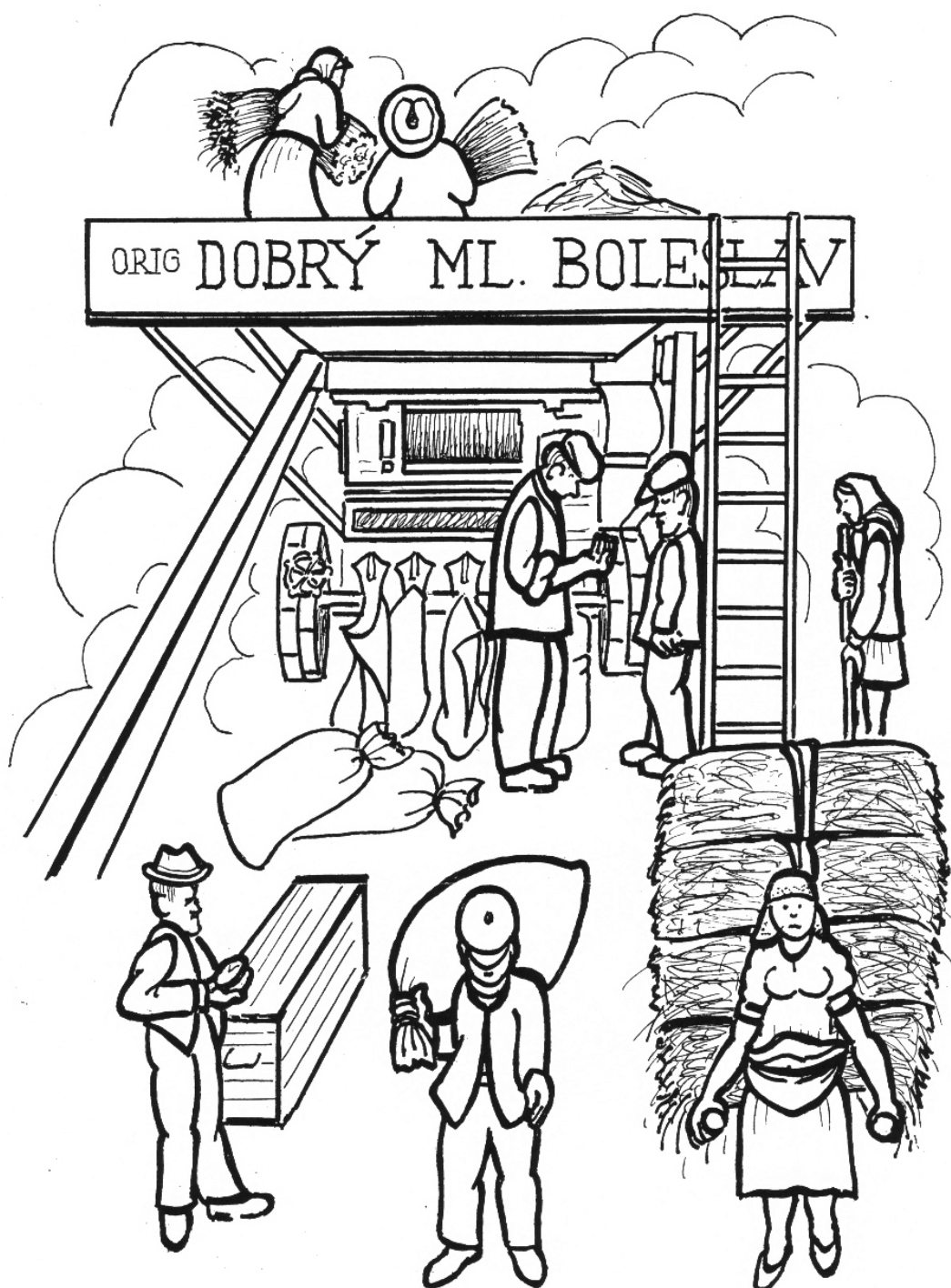
běmi a hází do stodoly. Vyhrabává se i sad u humna. Celý dvůr a mlat se zametá. Pantáta schovává „náčení“, nachystané na mláčení – váhu, desky a podpěry z lešení, řetězy aj. Přijíždí elektrikář a stěhuje hodiny k sousedům ...

„Pámbu beť pochválené!“ Ulevuje si panímáma od toho „tumble“ a nervozity. „Tak, na rok je zas pokuj!“ – dodává pantáta.

Zato u sousedů to začíná – staví se „mašina“. Jak se postaví, to záleželo na elektromotoru – „ešle bode motór do dvora nebo do sado“. Na to se muselo pamatovat již při stěhování. Když se dával motór do dvora, musel se na mlat napřed nejdříve postavit lis. Také se muselo pamatovat na vození slámy do dvora. Slámou se totiž plnily nejen stodoly, ale i „hure nad chlivama a kulně“, aby se sláma v zimě nemusela daleko vozit a dělat na dvoře smetí. Někde se musela mlátička před vjetím na mlat otočit, a to bývala dřina, zvláště, když bylo po dešti a dvůr byl plný bláta. I špatné najetí na mlat se kritizovalo. Nakonec vše musela napravit obsluha s „pajzrem“ a mlátičku posouvat.

Stavění mašiny

Když byla mlátička postavená na mlatě „tak akorát“, začala se „klenovat“ a dávat do váhe“. Na klínech

se mlátička „malym pajzrem“ za pomoci „panenek“ a zubů na klínech podle potřeby zdvíhala. Sehrané obsluze šla práce rychle od ruk. Humnem se rozléhalo rázné „dirigování“ mašináře a hlaholení a chechot obsluhy. Navzájem si ze sebe „otahovale“ jak mašináři, tak mlatci.

Když byla mlátička pořádně zaklínovaná a dána do „váhy“, mohlo se stavět lešení. Hospodář k tomu již předem nachystal na trámy od patra řetězy. Napřed se pomocí vzpěr vzepřel stůl mlátičky, který při stěhování volně visel na „pantech“ po obou stranách mlátičky. Potom se do oka řetězu, zkráceného na potřebnou délku, „prostrčele“ trámky nebo hůlky, které se na opačné straně opřely o zdvižený stůl mlátičky. Na trámky či hůlky se potom pokládaly fošny nebo široké bočnice z deskového vozu. Na čelní stranu se k mlátičce přimontovala firemní deska výrobce – Wichterle a spol. Kovařík, aby někdo nespádl z mlátičky. K ní se

na háky upevnil žebřík. Stavění „preso“ již šlo rychle. Lis se přistrčil na správnou vzdálenost – podle délky lisového řemene. V příčném směru se lis srovnával a klínoval za pomoci „pajzro“. Potom se „nahodil řemeň“ a zkoušelo se, jak jde po řemenici – „jakó má šajbo“. Podle potřeby se potom lis dorovnával.

Nakonec se stavěl „motór“. Vzdálenost od mlátičky se opět odměřovala – tentokrát motorovým řemenem. Potom se „motór“ na jedné straně nadzvedl „pajzrem“, aby se pod kolečka mohly podstrčit klíny. Ke zbývajícím kolečkám se už jenom „rážele řebike“, aby motor neuhýbal na stranu. Nakonec se elektromotor na straně od mlátičky zapřel „heverem“, kterým se zároveň „špónoval e motórové řemeň“.

„Potom jož zbévale jenom prkotine“ – skládání výfuku od plev, zavěšení chráničů ne řemenice, „abe nekeho necheti řemeň“, „natažení gáblo k hodinám“ aj. věci. S tím

si už obsluha mlátičky poradila sama. Hlavní slovo ale měl pořád mašinář, a tak se z humna ozývalo: „Přenes ječmeny seta!“, „Nasaď špagát do liso!“, „Stahni triér!“, „Přenes z bedne kalafuno!“...

Sehrané partě netrvalo stavění mlátičky déle než hodinu. Na rychlém postavení mlátičky a zdárném mlácení závisela prestiž mašinářů i hospodáře. Jak rychle výmlat ve stavení skončil, bývalo závislé i na rovnosti mlatu a přípravě pomůcek k mlácení. A v hospodě i při setkání sousedů se potom dlouho vykládalo, kde byla mlátička nejrychleji postavena, kde bylo mokré či plesnivé obilí, kde bylo nejvíce pcháčí, „kde bele dire v mlatě jak do ...“

Pokračování příště, mimo jiné i o tom, jak se přecházelo při sklizni od mlátiček ke kombajnům.

Jiří Němec

Glosář

Bylo letos jaro? V kalendáři snad, ale jinak jsem měl, a jistě nejsem s tím pocitem sám, dojem, že zima během týdne přešla rovnou do léta. Šeřík, který jiné roky zavoní někdy mezi prvním májem a datem výročí konce druhé světové války, byl v tu dobu už odkvetlý... Sousedova třešeň, která každý rok nádherně rozkvetne a prosvětluje okolí, vřdycky zároveň bzučí včelím hemžením. Letos byla takřka zticha. Včely v době květu byly ještě nedospalé, a tak alespoň trochu zaskakovali čmeláci... V minulém zpravodaji jsem prosil starousedlíky, aby poskytli nějaké foto a jiné materiály vztahující

se k letošním kulatým výročím, ale nikdo se mi neozval. Ani Ň. Stejně jako vloni nebyla žádná odezva s fotografiemi z letních dovolených. On ten místní takřka absolutní nezájem má zřejmě hlubší kořeny. Tradičně minimální účast místních na Hodových oslavách je toho důkazem. Zanikli dobrovolní hasiči, Sokol živoří a obec, jak se mi jeví, se vůbec nerozvíjí. V Pňovicích rostou nové domy jako houby po dešti, u nás je v tomto ohledu mrtvo. Přitom, kdyby obec měla více jak 500 obyvatel, dosáhla by na lepší peníze od státu, ale zatím nás v křivce za dekádu spíše ubývá. Ani s tím ne-

chce nikdo nic udělat? Chtělo by se mi říct, máme před komunálními volbami a případní adepti na nové zastupitelstvo by měli před občany předstoupit s nějakou vizí, s něčím, co nás posune vpřed, co přitáhne nové obyvatele, něco, čím začne být Žerotín zajímavý a k bydlení dobrou destinací. Chtělo by to odvahy. Ovšem, zřejmě bude obtížné sestavit vůbec nějakou kandidátku, a obávám se, že s nějakým volebním programem se nikdo ani nebude zabývat. Proč taky. Mnohým stačí to tak nějak přežívat. Škoda...

Jiří Němec

UNIČOVSKÉ
FARMÁŘSKÉ
TRHY

Živnostenský odbor
Městského úřadu
Uničov

Město
Uničov

6. UNIČOVSKÝ FARMÁŘSKÝ TRH

**16. 6. 2018 od 8:00 do 12:00 hodin
na Masarykově náměstí v Uničově**

Kvalitní čerstvé regionální produkty a tradiční řemeslné výrobky.

K poslechu zahraje Libor Geier a Bronislav Chromý

**Prezentace zemědělské techniky Zemědělského družstva
Újezd u Uničova**

Pro děti je připraven:
skákácí hrad, jízda na ponících,
malování na obličej,
dočasné tetování,
výtvarné dílničky a tvoření

Občerstvení zajištěno

Na další farmářský trh Vás zveme 20. 10. 2018

V rámci akce Uničovské farmářské trhy pořádané Městem Uničov budou pořizovány obrazové a zvukové záznamy za účelem prezentace organizátora akce. Město Uničov nenes odpovědnost za záznamy pořizené a zveřejněné jinými subjekty.